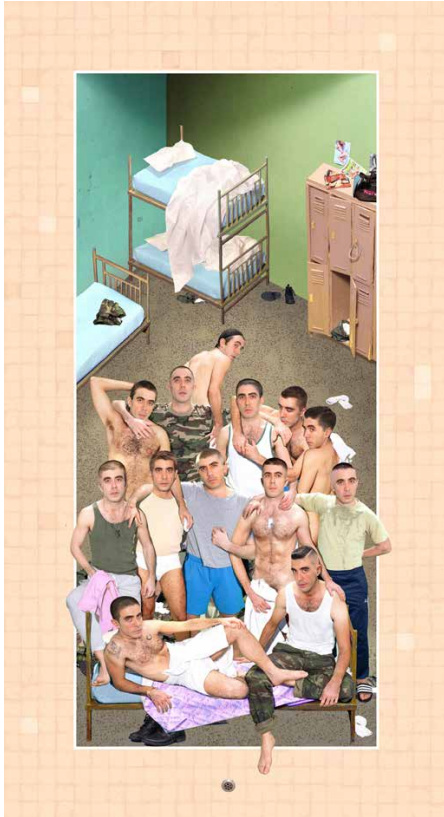

Sinan Tuncay
Olamadığım Adamlara
Mahsustur serisi, 2019
Arşiv pigment baskı
92 x 50 cm

Yazı: Elâ Atakan

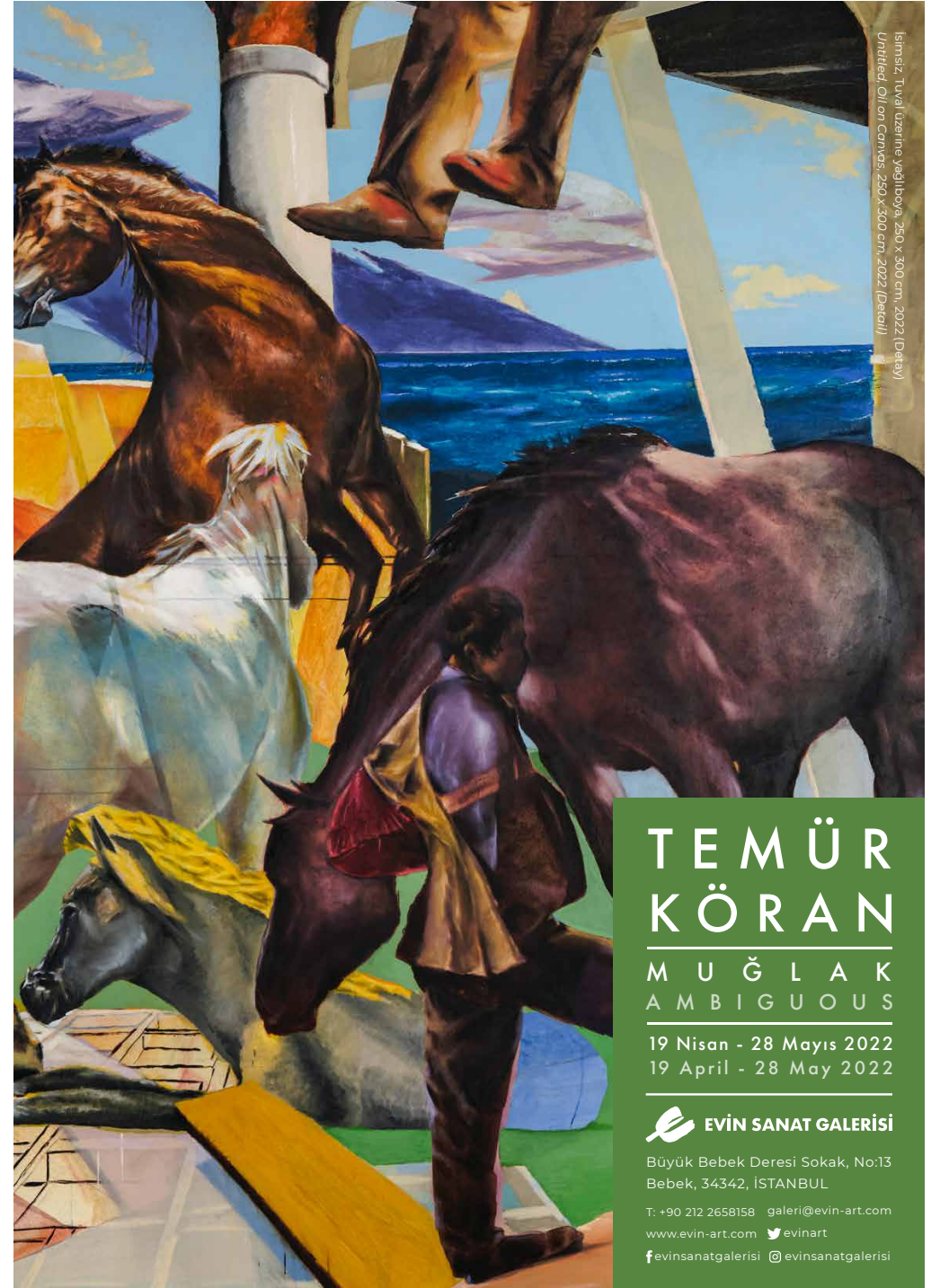
Bizim kültü- rümüz- de *ne* var?

**Odunpazarı Modern Müze
(OMM) 10 Aralık 2021-31 Mayıs
2022 tarihleri arasında *Maziye
Bakma Mevzu Derin* adlı karma
sergiye ev sahipliği yapıyor.
2000'ler Türkiye'si'nin popüler
kültür ile iç içe geçmiş gündem
diline göz kırpan bir kamyon
arkası yazısından esinlenen
sergiyi odağımıza aldık**

Türkiye'de mazi kavramı, Osmanlı'nın son döneminden miras kalanlarla, gündeliği-
mizde bizimle nefes alıp veren, her yeni yaşanan toplumsal travmada, tüm yaraları eş
zamanlı açan, eklenirken dolan, taşan, kokan bir gömü, içine düşmekten, bakmaktan
korktuğumuz derin bir kuyu.

Odunpazarı Modern Müze (OMM) *Maziye Bakma Mevzu Derin* başlıklı karma ser-
gisiyle Ali Elmacı, Antonio Cosentino, Aydan Murtezaoglu, Bengisu Bayrak, Can İnce-
kara, CANAN, Cansu Yıldırım, Damla Yalçın, Eda Çekil, Fatma Bucak, Gözde İlkin,
Halil Altındere, Hasan Özgür Top, İhsan Oturmak, Kezban Arca Batıbeki, Manolya
Çelikler, Memed Erdener, Mustafa Boğa, Nancy Atakan, Nilbar Güreş, Nur Koçak, Ol-
gaç Bozalp, Pınar Yolağan, Ramazan Can, Rehan Miskci, Sinan Tuncay, Şener Özmen,
Şükran Moral, Zehra Çobanlı, Zeren Gökran ile Zeyno Pekünlü'nün yapıtlarını bir
araya getirirken izleyiciye sunduğu alışagelmışin dışında bir bakış eşliğinde mazi kav-
ramını ele alıyor. Erol ve İdil Tabanca koleksiyonlarından da eserlerin yer aldığı sergi
sanatçı ve eser seçkisiyle yeni yorum ve tartışmalara açık kapılar bırakıyor.

Serginin başlığı *Maziye Bakma Mevzu Derin*, 2000'ler Türkiye'si'nin popüler kültür
ile iç içe geçmiş gündem diline göz kırpan bir kamyon arkası yazısından esinleniyor.
Türkiye'de bakılamayacak olan mazi, tarihin neredeyse irdelenemeyecek, hukuken
yargılanamayacak, yüzleşilemeyecek kadar birikmiş geçmişinin, işlenmiş travmaların
bir yükü gibi... Bu sebeple toplumun hafızasını, bitmeyen bir şimdiki zamanın
içine sıkıştırıyor. Sergi tam da bu noktada, bu süregelen döngüde bir yarık açarak,
aslında toplumun sırtındaki geçmiş yüküyle nasıl mücadele ettiğini gözler önüne ko-
yuyor. Bu mücadele alanı, sergide farklı eserlerde, toplumsal, politik farklı meselelere

İsmisiz, Tüval üzerine yağlıboya, 250 x 300 cm, 2022 (Detay)
Untitled, Oil on Canvas, 250 x 300 cm, 2022 (Detail)

TEMÜR
KÖRAN
MUĞLAK
AMBIGUOUS

19 Nisan - 28 Mayıs 2022
19 April - 28 May 2022

 EVİN SANAT GALERİSİ

Büyük Bebek Deresi Sokak, No:13
Bebek, 34342, İSTANBUL

T: +90 212 2658158 galeri@evin-art.com
www.evin-art.com evinart

f evinsanatgalerisi @evinsanatgalerisi

değineren yer alıyor ama hepsinde serginin başlığının da ipucunu verdiğini aynı yaklaşım söz konusu, alt-kültürlerden beslenen oyuncu bir gündelik dil.

Levent Cantele *Cumhuriyet'in Büluğ Çağı: Gündelik Yaşama Dair Tartışmalar* adlı kitabında, 1980'lerden sonra 12 Eylül Darbesinin milliyetçi, muhafazakar kültür politikaları çerçevesinde, köylerden şehirlere göç dalgaları ve liberal ekonominin etkisiyle oluşmaya başlamış olan, 1990'larda şehirlerin gecekondulaşması, alt kültürlerle harmanlanarak farklı şekil almış ve 2000'lerin neo-liberal politikalarıyla yerleşmiş olan bu dilin kökenlerini inceliyor. Cantele'e göre, Cumhuriyet Devrimi'nden sonra toplumun geçmişi ve gelenekleri göz ardı edilerek dayatılmış olan kültür politikaları, toplumda aynı anda gündelik bir muhalefetin doğumuna sebebiyet veriyor. "Temel kıstas; otoritenin bir olgu, eğilim, olay ya da kişi karşısındaki tutumdur. Eğer otorite, bir olgu, eğilim, olay ya da kişiden rahatsızlık duyuyor, yasaklıyor, engel olmaya çalışıyor, ya da cezalandırıyorsa varlığına yönelik bir muhalefetle mücadele ediyor demektir." [1] Cantele bu cümleyi söylüyor ancak muhalefet siyasaldan başkalaşarak gündelik yaşamın içinde, sokakta, evde, boş vakitlerin geçiriliş tarzıyla, radyoda dinlenen müzikte, kadınların saç kesiminde, sinemada gösterilen filmlerde yer almaya başlıyor.

Maziye Bakma Mevzu Derin sergisinin üç katında yer alan ve ana hatlarıyla iktidar karşısında birey, kadın ve aidiyet kavramlarını sorgulayan eserler, Türkiye'de sınırları neredeyse her gün yeniden tanımlanan, içi doldurulup boşaltılan kültür olgusuna bu ironik bakış açısıyla yaklaşıyor. İlk katta yer alan, Halil Altındere'nin bu sergi için özel olarak yeniden ürettiği 1970'li yıllarda popüler olan büyütmüş oyuncak *Teneke Polis Arabası*, Şener Özmen'in kimlik ve otoriteyi sorgulayan Bayrak'ı, Mehmet Erdener'in bürokrasinin unutmaya politikalarındaki rolünün altını çizen *Unutulması Gerekenleri Belirleme Şubesi*, sanatçıların yıllara dayanan sanat pratiklerinde bu konulara üretim yapmalarının önemini yanı sıra, iktidar ve birey arasındaki gerilimi yalın olarak anlatımlarının kuvvetini de gösteriyor.

Sergide yer alan ve tartışılan bir diğer konu, iktidar tarafından gündeliğin içine müdahale eden bir şekilde toplumda sınırları kesin hatlarla çizilmiş cinsiyet rollerinin sorgulanması. Hasan Özgür *Top Biz Birbirimizi Biliriz* adlı işinde, tanınmış arabesk müzisyenlerin fotoğraflarında kadınları çıkararak oluşan boşluğa, kendilerini yeniden koyuyor. Top'un bu işi, Zeyno Pekünlü'nün 1950-1980 döneminde Yeşilçam filmlerindeki sadece erkeklerin uzun uzadıya baş başa kaldığı bazı sahnelerin montajından oluşan *Erkek Erkeğe* adlı videosuna yaklaşıyor, aynı zamanda Sinan Tuncay'ın *Olamadığım Adamlara Mahsus* serisi ve Gözde İlkin'in bir kanepede oturan ve el ele tutuşan üç adamı işlediği *Dalgin, Durgun, Unutkan* eseriyle de konuşuyor. Tüm bu eserler, iktidar tarafından tanımlanmış erkek kimliğine ironik bir üslup ile müdahale ediyor. Kadının olmadığı, yok sayıldığı yerde, erkekler baş başa kalarak, kadın kimliğinin taşıdığı etiketlere maruz bırakılıyor, nesneleştiriyor ve kırılıyor. Kadının, toplumda arzu nesnesi olarak görülmesini sorgulayan sergideki önemli bir diğer eser ise Nur Koçak'ın 1970-1980 yılları arasında ürettiği triptik yapıtı *Ruğ Mührü*. Cantele'in de kitabında sıklıkla değindiği kadınlar için "makbul" kıyafet, Cumhuriyet Devrimiyle yeniden tanımlanarak tartışması bitmeyen gündelik kültür ve politikanın malzemesi oluyor. Koçak burada, kırmızı ruju sadece kadının arzu nesnesi olarak algılanmasının değil nesnelerin ekonomik düzen içerisinde arzulan, ulaşılmaya çalışılan hale dönüşmesinin de altını çiziyor.

**Türkiye'de mazi kavramı,
Osmanlı'nın son döneminden
miras kalanlarla, gündeliğimizde
bizimle nefes alıp veren, her yeni
yaşanan toplumsal travmada, tüm
yaraları eş zamanlı açan, eklendikçe
dolan, taşan, koku bir gömü,
içine düşmekten, bakmaktan
korktuğumuz derin bir kuyu.**

Aydan Murtezaoglu, Aile Salonu Üst Kattadır, 1998-2018, Tavana projeksiyonla oluşturulmuş yerleştirme

Zeyno Pekünlü, Erkek Erkeğe, 2012, Siyah-Beyaz Video 5'22"

Nancy Atakan, Buralı, 2000/2012/2021, Mekâna özgü yerleştirme

Tanıl Bora, Zamanın Kelimeleri adlı kitabında, serginin kamyon arkasından esinlenen başlığı gibi "gündelik dile sirayet etmiş olan kimi lafların anlamlarını, imalarını"[2] inceliyor. Bunlardan biri de "Bizim kültürümüzde yok." deyişi. Bora'ya göre, kültürümüzün içinde yer alan ve dışında bırakılanlar özellikle cinsiyet rejiminde belirginleşiyor. Bu rejimin mekânı da ev. Ev, ailenin kutsalı, kültürümüzün yapı taşı oluşturuyor. Bu dört duvarın arasında, ne olup ne olmayacağına, kültürümüzün onayladığı kaygan zeminli ahlâkla karar veriliyor. Aydan Murtezaoğlu'nun sergide yer alan toplum tarafından onaylanan ailenin, üstte yer almasını vurgulayan *Aile Salonu Üst Kattadır* video yerleştirmesi toplumdaki ahlâki olarak kabul görüleni sorguluyor. Kezban Arca Batubeki'nin *Kitsch Oda Projesi - Nereye Kadar?* adlı işinde ise, yıllar içinde çarpık dönüşen kültürümüz; kitsch sayılan gündelik eşyaların bir kafesin içine yerleştirmesiyle, evin nasıl bu popüler-alt kültürün bilinçaltı çöplüğüyle işgal altında olduğunu gözler önüne seriyor, bize, kültürümüze ait olanı, aidiyetimizimizi tartışmaya açıyor.

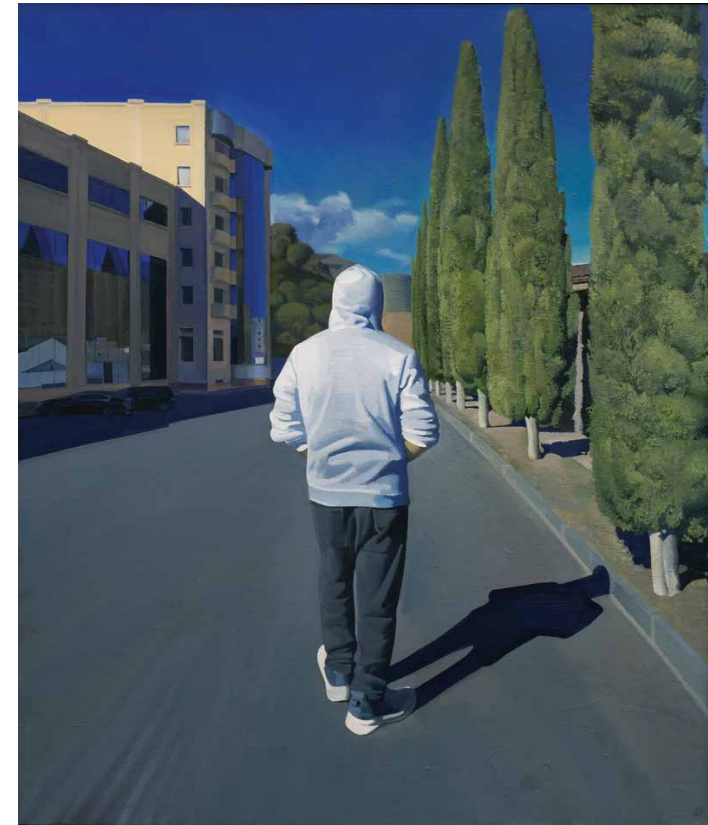
Maziye Bakma Mevzu Derin sergisi, Cumhuriyet Devrimi'nin politikaları ve yaptırımları sonucunda, toplumdaki uzaklaşmış, 1980'lerden sonra ise alt-kültürlerin, göç politikalarının, çarpık kentleşmenin, ekonomi ve gelen iktidarların baskıcı rejimlerinin altında geri dönüşmesi mümkün olmayacak şekilde gündeliğin içine nüfuz etmiş tanımlanamaz kültürü mercek altına alıyor. Bu kültüre, arabesk bir müziğin sözleri eşliğinde ait hissetmek ne kadar gerçek ve doğal ise, devlet otoritesinden bir sesin, kadınların gündelik hayatındaki davranışlarına usulsüz müdahale eden sözleri karşısında yabancılaşma hissi de o kadar doğal. Nancy Atakan'ın müzenin merdivenlerinin basamaklarında yerleştirdiği yine gündelik dildeki deyimleri kullandığı *Buralı*, aslında burada yaşayanların dahil, buraya, bu kültüre ve belki de en çok da kendine yabancılaşmasını vurguluyor.

Maziye Bakma Mevzu Derin, mazinin her gün yeniden yazıldığı hafıza yoksunluğundan faydalanan iktidarların "kültürümüzde yok, kültürümüzde var" teftişine, kültürü bir genetik kod, fırtat, ahlâk ve ahlâkın nihai ölçüsü olarak sabitleyen"[3], her türlü popüler-alt kültür söylemini kendi içine katan gündem dilini, serginin ironik üsluplu eser seçkisiyle çözerken muhalefet ediyor, tartışıyor ve aynı zamanda ziyaretçiye sorguluyor.

[1] Levent Cantelek, *Cumhuriyet'in Biliş Çoğu: Gündelik Yaşama Dair Tartışmalar (1945-1950)*, İletişim Yayınları, 2008, s. 23.

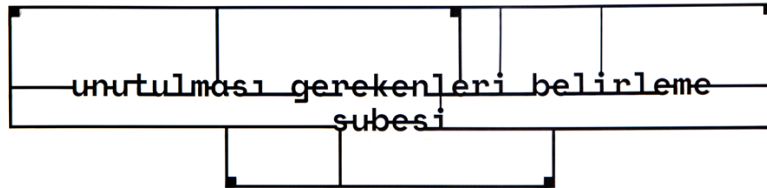
[2] Tanıl Bora, *Zamanın Kelimeleri: Yeni Türkiye'nin Sırası Dili*, İletişim Yayınları, 2018, s.8.

[3] *A.g.e.* s.217.

David Martirosyan

Eylül / September, 2021
Tuval üzerine yağlıboya / Oil on canvas
174 x 144 cm

Nur Koçak, Ruj Mührü, 1978, 1987, 1988
Tuval üzerine akrilik, 89x116 cm, 130x195 cm, 89x116 cm

Gözde İlkin, Dalgın, Dargın ve Unutkan – I, 2014, Kumaş üzerine karışık teknik, 100x180 cm

Mehmet Erdener, Unutulması Gerekenleri Belirleme Şubesi, 2021, 3 mm demir levhadan lazer kesim, 31,5x131x2,5 cm

Şener Özmen, Bayrak, 2010, Hahnemühle kâğıt üzerine renkli baskı, 100x150 cm

GALERİ

Hacimimi Mah. Necatibey Cad. Sakızlılar Sok. No:1/E Karaköy 34425 Beyoğlu, İstanbul
Telefon +90 212 251 27 54 / Faks +90 212 251 90 41 / <https://www.galeri77.com/>